

Predmet C-130/20**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

9. ožujka 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Juzgado de lo Social n.º 3 de Barcelona (Radni sud br. 3 u Barceloni, Španjolska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

4. ožujka 2020.

Tužiteljica:

YJ

Tuženik:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Predmet glavnog postupka

Prigovor zbog umirovljenja podnesen protiv Instituta Nacional de la Seguridad Social (Nacionalni institut za socijalnu sigurnost, Španjolska; u daljnjem tekstu INSS) u kojem se traži dodatak za majčinstvo od 10 % na odobrenu starosnu mirovinu.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Predmet zahtjeva za prethodnu odluku jest utvrditi je li neprimjena dodatka za majčinstvo na žene koje dobrovoljno odlaze u prijevremenu mirovinu, u odnosu na one koje ne odlaze u prijevremenu mirovinu ili koje nedobrovoljno odlaze u prijevremenu mirovinu, u skladu s pravilom Unije kojim se osigurava jednako postupanje u pitanjima socijalne sigurnosti u najširem smislu, odnosno prema muškarcima i ženama, ali i prema svim ženama.

Prethodno pitanje

„Može li se smatrati da do izravne diskriminacije u smislu Direktive 79/7 dovodi pravilo poput članka 60. stavka 4. Leya General de la Seguridad Social (Opći zakon o socijalnoj sigurnosti) na temelju kojeg se dodatak za majčinstvo ne primjenjuje na žene koje dobrovoljno odlaze u prijevremenu mirovinu u odnosu na one žene koje također dobrovoljno odlaze u mirovinu ali su navršile za nju propisanu uobičajenu dob, ili pak one koje odlaze u prijevremenu mirovinu zbog prirode posla koji su obavljale tijekom svojeg radnog vijeka ili zbog invalidnosti odnosno zato što su prestale raditi prije nego što su ostvarile pravo na mirovinu zbog razloga koji ne ovise o njihovoj volji?”

Navedene odredbe prava Unije

Članak 21. stavak 1. i članak 34. stavak 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, u vezi s člankom 157. stavkom 4. UFEU-a

Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti: članak 3. stavak 1. točka (a), članak 4. stavci 1. i 2. te članak 7. stavak 1. točke (a) i (b)

Članak 2. stavak 1. točka (b) Direktive 2006/54/EZ o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada

Presuda Suda Europske unije od 12. prosinca 2019., Instituto Nacional de la Seguridad Social (C-450/18, EU:C:2019:1075, t. 28., 30., 33., 37., 42., 44., 46. do 50., 57., 58., 60., 62., 63. i 65. te izreka)

Presuda Suda od 5. lipnja 2018., Grupo Norte Facility (C-574/16, EU:C:2018:390, t. 46.)

Navedene odredbe nacionalnog prava

1. — Real Decreto Legislativo 8/2015, de 30 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social (Kraljevska zakonodavna uredba 8/2015 od 30. listopada kojom se potvrđuje preinačeni tekst Općeg zakona o socijalnoj sigurnosti; u daljnjem tekstu: LGSS)

Članak 60. Dodatak za majčinstvo na mirovinu na temelju uplate doprinosa u sustav socijalne sigurnosti

1. Dodatak na mirovinu za demografski doprinos socijalnoj sigurnosti priznaje se ženama koje imaju biološku ili posvojenu djecu i koje su korisnice bilo kojeg programa sustava socijalne sigurnosti koji se odnosi na starosne mirovine na

temelju uplate doprinosa, mirovine za nadživjele osobe ili mirovine zbog opće invalidnosti.

Iznos spomenutog dodatka, koji u svakom pogledu ima pravnu prirodu javne mirovine ostvarene na temelju uplate doprinosa, jednak je rezultatu koji se dobije primjenom određenog postotka na početni iznos navedenih mirovina, ovisno o broju djece u skladu sa sljedećom ljestvicom:

- (a) U slučaju dvoje djece: 5 %.
- (b) U slučaju troje djece: 10 %.
- (c) U slučaju četvero ili više djece: 15 %.

[...]

2. U slučaju da iznos prvotno odobrene mirovine bude veći od gornje granice [najvećeg iznosa predviđenog zakonom], a da se dodatak nije primijenio, iznos mirovine i dodatka ne može biti veći od navedene gornje granice uvećane za 50 % dodijeljenog dodatka.

Isto tako, ako iznos odobrene mirovine dosegne gornju granicu [najveći iznos predviđen zakonom] samo djelomičnom primjenom dodatka, dotična osoba ima pravo, osim toga, dobiti 50 % dijela dodatka koji je veći od najveće gornje granice koja je važeća u svakom trenutku.

[...]

Ako je pravo na mirovinu, kojoj treba pridružiti dodatak, stečeno zbrajanjem razdoblja osiguranja prorrata temporis, u skladu s međunarodnim propisima, dodatak se izračunava na temelju teoretske mirovine na koju je stečeno pravo te se na dobiven rezultat primjenjuje odgovarajući udio.

[...]

4. Dodatak na mirovinu ne primjenjuje se u slučajevima prijevremenog umirovljenja osoba koje su to same željele ni u slučajevima djelomičnog umirovljenja [...].

Neovisno o prethodno navedenom, odgovarajući dodatak na mirovinu dodjeljuje se kad djelomično umirovljena osoba ostvari pravo na puno umirovljenje, nakon što se u svakom pojedinom slučaju navrši odgovarajuća dob.

[...]

Rješenje Tribunala Constitucional (Ustavni sud, Španjolska) br. 114/18 od 16. listopada 2018. (ECLI:ES:TC:2018:114A)

U tom se rješenju odbija zahtjev za ocjenu ustavnosti koji je podnio Juzgado de lo Social (Radni sud, Španjolska) jer „s aspekta dodatka na mirovinu kojim se želi dati naknada majkama koje nedobrovoljno i zbog razloga navedenih u članku 207. LGSS-a nisu uplaćivale doprinose tijekom svojeg životnog vijeka, razlika koju je zakonodavac uveo u članak 60. stavak 4. LGSS-a ima objektivno i razumno opravdanje [...] jer se prijevremenim umirovljenjem skraćuje razdoblje uplaćivanja doprinosa u sustav i produljuje razdoblje isplaćivanja mirovine, zbog čega je logično da zakonodavac uvodi pravila kojima odvraća od umirovljenja.

Sažet prikaz činjenica i glavnog postupka

- 1 YJ, rođena 1954., podnijela je zahtjev za starosnu mirovinu 2. prosinca 2017. a 11. prosinca 2017. doneseno je rješenje kojim joj se priznaje mirovina s osnovicom od 2954,05 eura mjesečno, na koju je primijenjen postotak mirovine u visini od 86 % da bi najviša mirovina dosegla 2573,70 eura mjesečno, na koju je pak primijenjeno umanjenje od 0,50 % za svako tromjesečje prije dosezanja uobičajene dobi za umirovljenje, na način da joj je mirovina utvrđena u iznosu od 2470,75 eura mjesečno i s učinkom od 4. prosinca 2017.
- 2 Tužiteljica je protiv tog rješenja podnijela prigovor u upravnom postupku u kojem je tvrdila da ima pravo na dodatak za majčinstvo na mirovinu jer ima troje djece, zbog čega bi joj se mirovina trebala povećati za 10 %. Tuženik je 9. svibnja 2018. donio rješenje kojim je zahtjev odbijen pa je YJ podnijela tužbu u kojoj traži da joj se prizna takozvani dodatak za majčinstvo, predviđen člankom 60. LGSS-a, koji se sastoji od uvećanja od 5 do 15 % za žene korisnice davanja zbog opće invalidnosti, starosne mirovine ili mirovine za nadživjele osobe, koje imaju dvoje ili više djece.

Ključni argumenti stranaka glavnog postupka

Tužiteljičino stajalište i argumenti

- 3 Tužiteljica tvrdi da se obrazloženjem dodatka, kako ga je utvrdio zakonodavac, diskriminiraju žene koje su stvarno uplaćivale doprinose u sustav socijalne sigurnosti a ne mogu ostvariti pravo na dodatak zato što su dobrovoljno otišle u prijevremenu mirovinu, za razliku od žena koje umirovljenjem ostvaruju stopostotnu mirovinu, odnosno najviši iznos mirovine, i za razliku od udovica čiji se profesionalni položaj ne provjerava a kojima se pravo na dodatak priznaje na temelju doprinosa koje je uplaćivao bračni drug ili osoba koja im je to pravo omogućila.
- 4 Upućivanjem na rješenje Tribunala Constitucional (Ustavni sud) br. 114/18, tužiteljica ističe da jedan od sudaca tog suda svoje stajalište temelji na tome da pri tumačenju pravnih pravila treba prihvatiti rodnu perspektivu na način da, kad naizgled neutralna pravila dovode do nepravednih situacija kojima se povređuje

pravo na jednakost i do prikrivene ili neizravne diskriminacije, onaj tko tumači ustavna pravila ne smije ih tumačiti doslovno.

- 5 U nastavku navodi da se trenutačno uređenje članka 60. LGSS-a protivi propisima Zajednice i ne odgovara svrsi u skladu s kojom je sastavljen, a kojom se odgovorilo na preporuke Europske komisije, Parlamenta i Vijeća radi smanjenja rodni razlika u području javnih mirovina. U tom se pogledu poziva na članak 21. stavak 1. i članak 34. stavak 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, u vezi s člankom 157. stavkom 4. UFEU-a
- 6 Posljedično, tužiteljica smatra da se nejednako postupa prema ženama koje su majke dvoje ili više djece samo s obzirom na način na koji ostvaruju pravo na mirovinu, unatoč kompenzacijskoj svrsi pravila na kojoj je utemeljena naknada za demografski doprinos, koju jednako ostvaruju sve radnice.
- 7 Slaže se s upućivanjem zahtjeva za prethodnu odluku te konkretno upućuje na članak 2. stavak 1. točku (b) Direktive 2006/54/EZ o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada u smislu da je riječ o neizravnoj diskriminaciji na temelju spola jer u trenutku ostvarenja prava na mirovinu dovodi do neopravdane i neproporcionalne neravnopravnosti među ženama. Upućuje na točku 46. presude Suda od 5. lipnja 2018. (predmet C-574/16) u kojoj se navodi da načelo nediskriminacije zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način.

Tuženikovo stajalište i argumenti

- 8 INSS je u upravnom postupku odbio dodatak za majčinstvo na temelju članka 60. stavka 4. LGSS-a kojim se propisuje da se navedeni dodatak na mirovinu ne primjenjuje na slučajeve prijevremenog umirovljenja osoba ako su to same zatražile.
- 9 Tvrdi da je cilj neprimjene dodatka za majčinstvo na dobrovoljnu starosnu mirovinu (dobrovoljno prijevremeno umirovljenje i djelomično umirovljenje) izbjeći da poduzetnici ili same zainteresirane osobe potiču na prijevremeno umirovljenje radnike čija je osnovica veća od najvišeg iznosa mirovine s obzirom na to da zbog koeficijenata smanjenja kojih su se utopili u osnovicu ne dolazi do njihove penalizacije.
- 10 Osim toga, tuženik se protivi upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku jer se članak 157. stavak 4. UFEU-a ne primjenjuje na sporno pitanje, s obzirom na to da se u tužbi ne ističe diskriminacija na temelju spola koja proizlazi iz neproporcionalnosti sporne zakonodavne mjere, nego je riječ o mogućoj nejednakosti pred zakonom jedne osobe u odnosu na drugu, pri čemu su obje osobe ženskog spola, i to u pogledu iznosa starosne mirovine kad ostvaruje na različit način.

- 11 Nadalje, tuženik iznosi vlastita rasuđivanja u pogledu rješenja Tribunala Constitucional (Ustavni sud) jer nije riječ o slučaju diskriminacije, nego o slučaju nejednakosti pred zakonom i širokoj margini prosudbe kojom zakonodavac raspolaže za uređenje davanja iz sustava socijalne sigurnosti.
- 12 Naposljetku, navodi se da su mjere pozitivnog djelovanja na koje se odnosi članak 157. stavak 4. UFEU-a uključene u okvir suštinske jednakosti, za razliku od zabrane diskriminacije koja je obuhvaćena okvirom formalne jednakosti, a Sud je u pogledu tih mjera naveo da ne podrazumijevaju prekomjerno diskriminirajuće postupanje između muškarca i žene, a pritom nije ocijenio je li njihova primjena na sve žene prikladna.
- 13 S obzirom na sve prethodno navedeno, INSS se protivi upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku jer je Tribunal Constitucional (Ustavni sud) otklonio sve dvojbe u pogledu usklađenosti članka 60. stavka 4. LGSS-a s načelom jednakosti pred zakonom iz članka 14. španjolskog Ustava i članka 20. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i zato što se pravila prava Unije ne primjenjuju na ovaj spor.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 14 Što se tiče rješenja Tribunala Constitucional (Ustavni sud) br. 114/18, sud koji je uputio zahtjev pretpostavlja da taj sud polazi od ocjene ustavnosti, odnosno od ispitivanja je li dodatak za majčinstvo u skladu s tumačenjem temeljnog prava na jednako postupanje pred zakonom iz članka 14. španjolskog Ustava. Budući da se predmetno pitanje odnosi na primjenu prava Unije a ne na španjolski Ustav, smatra da ne utječe na upućivanje ovog zahtjeva za prethodnu odluku.
- 15 Usto tvrdi da, iako u ovom slučaju nije riječ o ispravljanju situacija u kojima su žene iskoristile pravo na rodiljni dopust ni o otklanjanju štete nanesene profesionalnom položaju žena koje su prestale raditi nakon poroda, uzimajući u obzir da se dodatak ne može povezati s biološkim stanjem žena koje su rodile, i iako se ne primjenjuje na žene koje su svoju poslovnu aktivnost prekinule kako bi se posvetile odgoju djece, na temelju čega se priznalo da članak 60. stavak 1. LGSS-a dovodi do izravne diskriminacije muškaraca u istovjetnoj situaciji koja se zabranjuje Direktivom 79/7, ne postoje taktički ili pravni razlozi za sprečavanje primjene istog rasuđivanja na sve žene u istovjetnoj situaciji, neovisno o načinu i trenutku ostvarivanja prava na mirovinu s dodatkom.
- 16 Drugim riječima, iako se člankom 60. stavkom 4. LGSS-a isključuje dio žena koje ostvaruju pravo na mirovinu, konkretno žene koje dobrovoljno odlaze u prijevremenu mirovinu, a ne sve žene, s obzirom na to da se u određenim slučajevima prijevremenog umirovljenja to isključenje ne primjenjuje, unatoč činjenici da je umirovljenje u svakom slučaju i u svim trenucima dobrovoljno, treba postaviti pitanje može li se smatrati da je u smislu Direktive 79/7 također diskriminirajuće isključiti žene koje nisu navršile zakonom propisanu uobičajenu dob za umirovljenje jer je to isključenje nerazumno i neopravdano.

- 17 Što se tiče tvrdnje da je tužiteljčina mirovina u trenutku nastanka uzročnog događaja veća od najvišeg iznosa mirovine propisanog u Španjolskoj, točno je da je dodatak za majčinstvo primjenjiv, kako se određuje člankom 60. stavkom 2. LGSS-a, iako je njezin iznos s tim dodatkom veći od najviše mirovine, kao što je to slučaj u ovom predmetu, s obzirom na to da bi izračunana mirovina bila veća od te najviše mirovine.
- 18 Za rješavanje ovog predmeta nužno je postaviti pitanje je li neprimjena dodatka za majčinstvo na žene koje dobrovoljno odlaze u prijevremenu mirovinu prije nego što su navršile uobičajenu dob za umirovljenje, u odnosu na one žene koje odlaze u mirovinu ali su navršile za nju propisanu uobičajenu dob, ili pak one koje odlaze u prijevremenu mirovinu zbog prirode posla koji su obavljale tijekom svojeg radnog vijeka ili invalidnosti, ili također žene koje odlaze u prijevremenu mirovinu zato što su prestale raditi neposredno prije umirovljenja zbog razloga koji ne ovise o njihovoj volji, u skladu s pravilom Unije kojim se osigurava jednako postupanje u najširem smislu, odnosno prema muškarcima i ženama, ali i prema svim ženama.

RADNI DOKUMENT